अङ्कपाश पु॰ अङ्कः पाश इव बन्धनेनेव पातनहेतुत्वात् । लीलावतग्रन्थे एकाद्यङ्कानां स्थानविनिमयेन संख्याभेदबोधके, तदैक्यसंख्यासङ्कलनोपयोगिनि च प्रक्रियाभेदे "स्थानान्तमेकादिवयावघातः संख्याविभेदो नियतैः स्वरङ्कैः । भक्तोऽङ्कमित्याङ्कसमासनिघ्नः स्थानेषु युक्तोमितिसंयुतिः स्यादिति"। यथा १, २, एतयोरङ्कयोः स्थानद्वये, स्थितिः तयोः स्थानविनिमये कति भेदा, भेदभिन्नानाञ्च संख्यैक्यमितिः केति १ च पृष्टे अनेनैव प्रकरणेन १२, २२, एतौ द्वौ भेदौ ऐक्याङ्कमितिः" २२ इत्युत्तरं तच्चानेनैव भवति । "न गुणो न हरो न क्षतिर्न धनः पृष्टस्तथापि दुष्टानाम् । गर्वितगणकबहूनां स्यात् पातोऽवश्यमङ्कपाशेऽस्मिन्निति" लीलावती।

अङ्कपूरण न॰ अङ्कयोस्तत्संख्ययोः पूरणं गुणनम् । अङ्कयोर्गुणने । [परितोऽङ्कस्य बन्धनम् ।

अङ्कबन्ध पु॰ अङ्कस्य बन्धः । क्रोड़बन्धे । यथा पर्य्यङ्कबन्धः ।

अङ्कलोड्य पु॰ अङ्केन लोड्यतेऽसौ लोड-ण्यत् ७त॰ । चिञ्चोड़वृक्षे ।

अङ्कलोप पु॰ अङ्कस्य वियोज्यसंख्याया दृष्टसंख्यातो लोपः वियोजनम् । दृष्टसंख्यातः कस्याश्चित् संख्याया वियोजने यथा नवाङ्कसंख्यातः पञ्चाङ्कसंख्याया वियोजने चतुःसंख्याऽवशिष्यते । एवम् अन्यत्रापि ।

अङ्कस् न॰ अनुच-असुन् कृत्वम् । चिह्ने, शरीरे च । "यथामङ्कांस्यन्यापनीफलदिति" वेदः ।

अङ्कस न॰ अङ्कोऽस्त्यस्ति अच् । चिह्नयुक्ते । "श्येनस्येव ध्रजतोऽङ्कसं परीति" यजुः । अङ्कसं वस्त्रमाप्रपदिकमिति ।

अङ्काङ्क न॰ अङ्के मध्ये अङ्काः शतपत्रादिचिह्नानि यस्य । जले "आपो वै अङ्काङ्काः छन्द" इति, अङ्काङ्कं छन्द इति च श्रुतिः । [कारैरङ्कितं मेघवाहनमिति" वह्निध्यानम् ।

अङ्कित त्रि॰ अङ्क-क्त । चिह्नयुक्तीकृते, "स्वाहास्वधावषट्-

अङ्किन् त्रि॰ अङ्कः आलिङ्गनस्थानत्वेन अस्यास्ति अङ्क+इनि । अङ्केनालिङ्ग्य वादनीये मृदङ्गादिवाद्यभेदे, क्रीड़विशिष्टे च । "पाथायामङ्किनो ये चरन्तीति" वेदः ।

अङ्किनी स्त्री अङ्कानां चिह्नानां समूहः खलादि॰ इनि ङीप् । चिह्नसंघाते । अस्त्यर्थे इनि ङीप् । अङ्कयुक्तस्त्रियाम् ।

अङ्कुर अस्त्री॰ अङ्क-उरच् । बीजादभिनवोत्पन्ने, मृत्तिकासङ्घिद्य जाते तृणवृक्षादौ "हृष्यन्त्यङ्कुरेष्विति" रघुः । जले, शीघ्रोत्पत्तिसाधर्म्यात् रुधिरे, लोम्नि च सुश्रुते च "भूताङ्कुराखादकषायकण्ठ" इति कुमा॰।

अङ्कुरक पु॰ अङ्क्यते तृणादिना सञ्छीयतेऽसौ अनुच-घुरच् ततः क । पश्वादीनां वासस्थाने (वासा इति) ख्याते ।

अङ्कुरित त्रि॰ अङ्कुरः जातोऽस्य ता॰ इतच् । जाताङ्कुरे ।

अङ्कुश अस्त्री॰ अङ्क-उशच् । हस्तिचालनोपयोगिनि वक्राग्रे लौहास्त्रभेदे (डाङश) इति ख्याते । "तिरोगतं साङ्कुशमुद्वहन् शिर" इति माघः । "सन्निवेश्य कुशावत्यां रिपुनागाङ्कुशं कुशमिति" रघुः । प्रतिबन्धे च "निरङ्कुशाः कवय इति" मल्लिनाथः पक्षा॰ फक् । आङ्कुशायनः अङ्कुशस्निकृष्टस्थाने त्रि॰ ।

अङ्कुशग्रह पु॰ गृह्णातीति ग्रह-अच् ६त॰ । अङ्कुशधारिणि निषादिनि । "अन्वेतुकामोऽवमताङ्कुशग्रह" इति माघः ।

अङ्कुशदुर्द्धर पु॰ दुःखेन धार्य्यते व्यवस्थाप्यते दुर्-धारि-खल् ह्रस्व अङ्कुशेन-दुर्द्धरः ३त॰ । दुर्दान्तहस्तिनि ।

अङ्कुशधारिन् पु॰ अङ्कुशं धारयति धारि-णिनि । हस्तिपालके ।

अङ्कुशमुद्रा स्त्री अङ्कुशाकारा मुद्रा । "ऋज्वीञ्च मध्यमां कृत्वा तन्मध्यपर्व्वमूलतः । तर्ज्जनीं किञ्चिदाकुञ्चेत् सा मुद्राऽङ्कुशसंज्ञितेति" तन्त्रोक्ते तीर्थावाहनाद्यर्थं कल्पिते अङ्गुलिसन्निवेश रूपेमुद्राभेदे ।

अङ्कुशी स्त्री अङ्कुशः चित्तनागरोधनोपायः विवेकः अस्त्यस्याः अच् गौ॰ । जैनीयदेवीभेदे । [तृणवृक्षादौ ।

अङ्कूर पु॰ अङ्क-खर्जूरादित्वात् ऊरच् । अभिनवोत्पन्ने

अङ्कूष अस्त्री॰ अङ्क-ऊषच् । हस्तिचालनोपयोगिनि वक्राग्रे लौहमयेऽस्त्रभेदे (डाङश) ।

अङ्कोट(ठ) (ल) पु॰ अङ्क्यते लक्ष्यते कीलाकारकण्टैः । अङ्क-ओट (ओठ) (ओल) वा । पीतवर्णसारे गन्धयुक्तपुष्पे दीर्घकण्टकयुक्ते रक्तवर्णफले (आकोड) इति ख्याते वृक्षे ।

अङ्कोलक पु॰ अङ्कोल+स्वार्थे-क । आकोड इति ख्याते वृक्षे ।

अङ्कोलिका स्त्री वल-अच् नि॰ संप्रसारणे-उलः अङ्काय तद्वानाय उलः स्वार्थे क। आलिङ्गनक्रियायाम् । [विषभेदे ।

अङ्कोलसार पु॰ अङ्कोलस्य सारः ६त॰ । अङ्कोटवृक्षजाते

अङ्कोलिका स्त्री । पृ॰ साधुः । अङ्कोठवृक्षे ।

अङ्क्य पु॰ अङ्के क्रोड़े स्थापयित्वा वाद्यतेऽसौ यत्, अङ्के साधुः अङ्क+य वा । "सार्द्धतालत्रयायामः चतुर्द्वाङ्गुलाननः । हरीतक्याकृतिर्यः स्यादङ्क्योऽङ्के स हि वाद्यते इत्युक्तो" क्रोड़े स्थापनपूर्व्वकं वादनीये मृदङ्गादौ । अङ्कनीये त्रि॰ ।

अङ्ग चिह्नयुक्तकरणे अदन्तचुरादि उभय॰ सकर्म्मकः सेट् । अङ्गय-ति ते आङ्गिग-त् त । मतान्तरे अङ्गापयति ते ।